

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Discurs de la Rectora de la Universitat de València
en l'Acte Institucional de la seua Investidura

València, 8 de maig de 2018

La destacada presència de la representació de la societat valenciana que hui ens acompanya és una mostra de la dimensió social de la Universitat de València, que fon els seus arrels en la pròpia ciutat que la va fundar, esdevenint així, com a la resta de l'Europa Occidental, una de les institucions més antigues del nostre poble.

I també l'entenc com un reconeixement a la tasca desenvolupada pel meu predecessor al rectorat de la Universitat, el professor Esteban Morcillo Sánchez, junt al seu Consell de Direcció.

Al llarg dels darrers anys he pogut compartir el seu projecte de govern universitari i viure de primera mà el seu compromís, la seua obertura de ment a les reflexions i el debat, el conreu del diàleg i la conversa per assolir consensos, el seu ritme pausat en l'anàlisi dels problemes i la cerca de solucions des de l'escolta activa i les opinions compartides.

Aquesta manera de ser, el seu destacat bagatge formatiu, de dimensió internacional, la seua rellevant activitat científica i la seua sensibilitat cultural, artística i social permeten afirmar que ha estat un rector il·lustrat, brillant, en temps de complexitat.

El doctor Esteban Morcillo és, per tant, un universitari mereixedor de rebre la Medalla de la Universitat de València, proposta que elevaré

al Consell de Govern de la nostra institució per al seu atorgament.
Moltes gràcies, rector.

Autoritats, senyores i senyors, com ha assenyalat l'anterior rector,
s'inicia una nova etapa a la Universitat de València.

Una etapa en la qual tindrè la responsabilitat d'estar al front de la
nostra Universitat, com a resultat d'un procés d'elecció democràtica
que hem viscut durant quasi dos mesos.

Per això vull que les meues primeres paraules siguen d'agraïment tant
a la comunitat universitària pel suport que ha donat a les propostes i
persones de la candidatura que he encapçalat, com al professor Vicent
Martínez i la professora Garcia Benau i els seus equips per haver
contribuït a enriquir el debat sobre el futur de la nostra institució.

Però a més de mirar cap al futur, hem de ser conscients del nostre
passat, perquè amb l'empenta de la tasca engegada per totes les
persones que han erigit aquesta Universitat abans de nosaltres hem
d'alçar el sostre de la ciència i el coneixement. I particularment hem
de ser conscients, per construir el futur, del paper democratitzador
i modernitzador de la societat valenciana que la Universitat de
València ha tingut en els darrers cinquanta anys, fonamental per a la
construcció de la nostra cultura i per a la igualtat i el progrés social.

Em permetran dues referències històriques vinculades al dia de hui i
que considere simbòliques de l'esperit que ha representat i representa
la nostra Universitat, la Universitat de València: d'una banda el fet
que el 8 de maig de 1931 el govern de la República modificara la Llei
Electoral als efectes de l'elecció de les Corts Constituents, permetent

que les dones pogueren ser elegides en els processos electorals. Sense dubte, sense eixe avanç, hui no estaria jo ací. Recordem amb orgull a aquelles dones pioneres, a aquelles i aquells primers polítics que somniaven amb un món en igualtat.

Tampoc estaríem hui ací si no s'hagueren produït l'any 1983, un dia com hui, les primeres eleccions a les Corts Valencianes. Perquè eixa democràcia valenciana instaurada en el marc de la incipient democràcia recuperada és la base del nostre autogovern en el marc del qual, i de la normativa estatal, es va desenvolupar l'autonomia universitària.

Autonomia recollida a la Llei de Reforma Universitària, aprovada el 1983 va establir el marc en què es desenvoluparen els Estatuts universitaris que permeteren articular el procediment d'elecció de rector o rectora pel qual, un any més tard, el 24 de maig de 1984, el professor Ramón Lapiedra es va convertir en el primer rector de la Universitat de València elegit democràticament per la comunitat universitària. Un record especial a aquell Claustre constituent i a la seua tasca que, amb lleugers canvis i adaptacions normatives, ha perdurat fins a hui. I també un especial record a l'antic rector Joaquín Colomer, que va dirigir aquesta Universitat en la primera etapa constitucional, va presidir la CRUE entre els anys 1979 i 1984, en ple debat de la Llei de Reforma Universitària, i va ser Conseller de Sanitat i Consum en els governs del President Joan Lerma.

I, per suposat, a totes les persones (estudiantes i estudiants, professorat, personal d'administració i serveis) que, des de les aules, des de la

Universitat, van lluitar per aconseguir un futur més participatiu i democràtic.

Tornant al present sense oblidar el passat, vull agrair també la tasca de les persones que ens han precedit en la gestió universitària, de totes i tots els membres de la comunitat universitària (PAS, estudiantat, PDI) que amb el seu esforç han fet avançar la nostra Universitat i amb ella la societat valenciana, de totes les persones que han treballat intensament per elaborar el projecte amb el qual vaig concórrer a les eleccions al Rectorat i de tantes i tantes persones que des de la il·lusió i el compromís amb la universitat pública han possibilitat que ens trobem aquí.

També és moment ara d'agrar, des d'una dimensió més personal, l'educació dels meus pares en el valor de l'esforç, el treball i el respecte a totes les persones, el suport i confiança de la meua família, el magisteri de totes les persones que han estat autènticament els meus mestres i mestresses en una disciplina que m'il·lusiona i a la qual he dedicat la major part de la meua vida: la Psicologia.

De la mateixa manera, als meus companys i companyes en aquests anys de gestió universitària, tant al Departament de Psicologia Bàsica, al Deganat de la Facultat de Psicologia, i al Rectorat, en les diferents responsabilitats que he assumit. Gràcies al treball incansable dels diferents serveis universitaris amb els quals he pogut treballar hem avançat molt més del que podíem, però, com sempre, molt menys del que ens haguera agradat. Però continuarem treballant per fer-ho possible, per construir un nou futur, millor.

Un futur que hem de fer possible entre totes i tots, enfrontant-nos a un context econòmic, financer, fiscal i social que encara es troba lluny de retornar a la situació de normalitat prèvia a la profunda crisi que hem experimentat.

Com recentment s'ha assenyalat, la universitat pública viu, a tot l'Estat, en una triple realitat: d'una banda tenim el millor sistema universitari de la nostra història, d'una altra en els darrers anys la situació del sistema ha anat deteriorant-se progressivament i, en darrer terme, necessitem com a sistema universitari transformar-nos per fer front a la realitat social, econòmica i tecnològica del nostre temps per donar el millor servei com a universitat pública.

La reducció del finançament universitari en termes reals, les retallades en els pressupostos d'I+D+i i la seua baixa taxa d'execució, la imposició d'una taxa de reposició que impedeix la renovació i sostenibilitat de les plantilles, els ajustos retributius dels treballadors i les treballadores del sector públic, la pujada de taxes, la retallada de beques, el tancament de línies de recerca..., són conseqüència d'aquesta situació de crisi que hem experimentat i, sobre tot, de les polítiques aplicades per fer front a aquesta crisi. Polítiques que han trobat l'oposició no sols de la comunitat universitària, sinó també de la ciutadania que s'ha manifestat al llarg dels anys més difícils de la crisi i en diferents ocasions en defensa dels serveis públics, i entre ells de la universitat pública.

En aquest context, i amb les seues greus conseqüències, hem de fer front als reptes a què s'enfronta el nostre sistema universitari, que

poden agrupar-se en quatre dimensions: ensenyaments; investigació, transferència i innovació; dimensió econòmica-financera; i autonomia universitària. Reptes que si bé tenen un fort component extern al sistema universitari, hem de ser conscients que requereixen d'una transformació, també, de les universitats. D'un esforç per adaptar-nos, com hem fet al llarg de la història, a les necessitats de la societat a la qual servim, però també per facilitar la tasca a les persones que conformen la nostra àmplia comunitat universitària. Sense ànim de fer un repàs exhaustiu d'aquests reptes, voldria esbossar quina és la realitat del nostre sistema universitari i de la nostra Universitat.

Com he assenyalat, la transformació del sistema universitari públic en l'etapa democràtica l'ha convertit en el millor de la nostra història. La Universitat de València és una de les 11 universitats espanyoles que es troben entre les 500 primeres del món, i una de les 200 millors del món en ciències i en ciències de la vida. Posicions que es deuen a la fortalesa de la nostra recerca, que situa Espanya en la posició onzena en volum de producció científica, per davant de la posició que ocupem en relació amb el PIB a nivell internacional.

Però aquest no pot ser un motiu de complaença, perquè la producció científica s'ha vist necessàriament colpejada, com evidencia l'Observatori de FECYT, i no sols per la reducció de fons de finançament.

En termes econòmics, i segons dades publicades pel Ministeri en 2017, la despesa pública espanyola en ensenyament superior se situa en el 2,2% del PIB, vora un punt per baix de la mitjana de l'OCDE.

Pel que fa als fons d'I+D+i, en 2016 se situà en l'1,19% del PIB, front a l'1,22% de 2015, amb una pèrdua de pes sobre el conjunt de l'economia, en un moment en el qual s'estan experimentant taxes de creixement positives. Els efectes d'aquestes dades de despesa sobre les finances universitàries ens ha fet tornar a nivells econòmics en termes reals de fa una dècada, al tancament de línies d'investigació i a condemnar a l'emigració científica a tota una generació de joves amb elevats nivells de formació.

Es requereix, per tant, i urgentment, superar aquests nivells de finançament universitari i inversió en recerca per continuar avançant en la formació i la investigació, com a fonts de creixement econòmic i de desenvolupament de les persones en plena societat global del coneixement.

Senyores i senyors, la nostra societat necessita un Pacte per la Ciència i la Innovació i un Pacte per la Universitat pública que permeta una política científica i universitària allunyada dels cicles econòmics i de les polítiques partidistes.

Pactes que donen resposta als reptes d'un món global, en els quals la competència internacional impulsa una transformació dels teixits productius i les estructures socials. La necessitat de configurar nous sectors industrials i la incorporació de ciència i tecnologia per mantenir una posició competitiva internacional és clau per a garantir el nostre model social europeu. Un model social que es basa també en el conreu del conjunt dels sabers universitaris necessaris per a millorar la qualitat de vida de la ciutadania i el seu protagonisme en la determinació col·lectiva del futur de la nostra societat.

Per això resulta tan rellevant el fet que la Universitat de València fóra erigida com un Estudi General. Això ens permet desenvolupar una àmplia diversitat de branques del coneixement que conreem i que enriqueixen la nostra capacitat de producció científica, de transferència de coneixement i innovació i de docència i formació al llarg de la vida.

Docència en graus, màsters oficials, cursos d'especialització i postgrau propis i doctorats configuren la nostra àmplia oferta, en la qual s'imparteixen no sols els sabers acumulats sinó la més recent recerca generada.

Una investigació que es transfereix als sectors productius, incloent l'aposta per la innovació i la creació de nous teixits industrials donant resposta als reptes productius de la societat valenciana a través d'un Parc Científic que ha esdevingut un espai de col·laboració científica i de creació d'ocupació. Un coneixement que també transferim a la societat civil i a les institucions per complir amb les nostres finalitats com a Universitat pública.

Per fer front als reptes i necessitats de la nostra docència i investigació, al llarg dels darrers temps hem impulsat a la Universitat de València una política d'estabilització del personal, però aquesta ha estat clarament limitada pel sostre de la taxa de reposició i per les limitacions normatives i financeres de l'autonomia universitària. Necessitem poder planificar la nostra investigació i donar resposta també a les i els joves investigadors.. I, al si del sistema universitari, a la nostra Universitat també, hem d'afavorir que les i els investigadors se centren en la seua activitat, reduint al màxim els tràmits administratius i de gestió.

He assenyalat anteriorment que els ensenyaments són un repte per al nostre sistema universitari. Les urgències de la política econòmica han fet que el debat de l'estructura dels plans d'estudi, conegut com 3+2, i la revisió dels estudis en el marc de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, tant de graus com de màsters, hagen quedat en darrer terme en la política ministerial.

En aquest àmbit podem dir amb orgull que la nostra oferta s'adapta a les demandes de les persones i dels agents socials, i que totes les nostres titulacions han estat acreditades i, per tant, han superat els controls de qualitat establerts.

Però nos podem conformar: hem de fer front al repte de la formació al llarg de la vida, enfortir els lligams amb les estructures productives i contribuir des de la formació a la seua transformació. I, com a universitat internacionalitzada, hem de mirar més enllà dels nostres llims i avançar en l'acreditació internacional dels nostres estudis.

Senyores i senyors, les restriccions de la política econòmica pel que fa a l'ensenyament superior no sols s'han traduït en un infra-finançament universitari, sinó en un increment de les aportacions de les famílies per la via de l'increment de les taxes universitàries i en una reducció de les beques.

Aquesta política ha estat diversa entre comunitats autònomes i ha obert una escletxa evident de preus de les titulacions entre territoris i, en el marc universitari, entre graus i postgraus. El resultat és un evident risc d'exclusió de la població amb menors ingressos del sistema universitari, que ha estat pal·liat en part per les polítiques

de les universitats que hem incrementat les beques pròpies i, en la Comunitat Valenciana, amb una reducció de les taxes que ha començat a implantar-se lleugerament en els darrers anys, i un increment progressiu de les beques.

Els macro-indicadors assenyalen que un jove de la nostra terra té un 17% de possibilitats d'assistir a una universitat posicionada en els llocs més destacats dels rànquings, front al 13% de la ciutadania alemanya, i el 8% als Estats Units. Tot això malgrat que, com ja he assenyalat, la despesa pública en el conjunt de l'ensenyament superior se situa vora un 1% del PIB per baix de la mitjana de l'OCDE

Amb aquestes notables diferències quan a la despesa pública invertida, els resultats positius del nostre sistema universitari públic se'n deriven del compromís de la comunitat universitària, de les i els estudiants, del Personal d'Administració i Serveis i del Personal Docent i Investigador, de la seua implicació i esforç.

En definitiva, les polítiques implantades suposen una reducció important de l'autonomia universitària en termes reals, dificultant la capacitat de planificació de l'activitat universitària i limitant l'autogovern de les institucions universitàries, generant greuges comparatius, problemes d'insuficiència i falta d'estabilitat de les plantilles i dificultats per a incorporar a la docència i la investigació persones joves que asseguren el futur de la Universitat pública.

Les reivindicacions insatisfetes durant els últims anys de millora de les condicions laborals i estabilització del personal universitari, de les quals l'actual conflicte plantejat per una part del professorat associat

són una mostra, s'han afrontat en cada universitat amb recursos molt limitats i escassa capacitat efectiva d'arbitrar solucions que, en gran mesura, depenen de la voluntat política dels poders públics.

És necessari reclamar, i ho fem hui de nou, als governs estatal i autonòmic, la necessitat d'establir un nou marc de contractació i estabilització del PDI i el PAS, una nova política de taxes i de beques que afavoresca la igualtat d'oportunitats per a l'estudiantat, una política científica més ambiciosa i un model de finançament de les Universitats públiques suficient i sostenible.

Totes aquestes polítiques necessàriament han d'abordar-se a nivell estatal des d'un Pacte per l'Educació que estabilitze els diferents nivells de l'ensenyament i afavorisca la seua permeabilitat, i un Pacte per la Universitat Pública, que permeta que el sistema universitari, des de l'autonomia recuperada en la seua organització, pugui continuar contribuint, com ha fet al llarg de les darreres dècades, al progrés de la nostra societat.

Una societat que reclama polítiques d'igualtat efectiva entre homes i dones, de combat a totes les violències i especialment les exercides sobre aquelles persones més indefenses com són els xiquets i les víctimes dels conflictes humanitaris i, malauradament, la persistent violència masclista que ens colpeja a diari i que obri profundes esclotxes en la nostra convivència, ja ressentida pels efectes de la profunda crisi econòmica i de les elevades taxes d'atur així com per la reducció de cobertures socials al llarg dels recents anys.

Una convivència que requereix del reconeixement real de les diversitats en totes les seues dimensions (l'afectivosexual i de gènere, l'ètnicocultural, la religiosa i la familiar), per a ser una societat vertaderament inclusiva, la sostenibilitat com a valor transversal per a viure al nostre planeta, la solidaritat i la cooperació per conuiuere en un món basat realment en els Drets Humans acordats internacionalment. Una societat que no oblide el seu passat, sinó que recupere la seua memòria, desenvolupe la seua cultura i exhibisca amb orgull la seua capacitat de progrés.

En eixos compromisos la Universitat farà costat, com sempre ho ha fet, a la nostra societat.

Molt Honorable President, som conscients de la situació d'infrafinançament de la Comunitat Valenciana. Els estudis desenvolupats al si de les nostres Universitats, i en concret de la Universitat de València, evidencien aquesta situació econòmic-financera.

Per això, la Universitat de València, junt a la resta d'universitats públiques valencianes, les organitzacions empresarials i sindicals i els grups parlamentaris a les Corts Valencianes, hem donat suport a la legítima reivindicació del nostre poble reclamada pel govern que presidiu. President, podeu seguir comptant amb el suport de la nostra Universitat en una reivindicació que no és del govern valencià sinó de tota la nostra societat.

De la mateixa manera, senyor Alcalde de València, tindreu al vostre costat a la Universitat de València, que és la vostra Universitat, en la

reclamació d'un tractament igualitari en el finançament estatal per a una ciutat com la nostra que és una de les principals capitals de l'Estat.

Però Senyor President, la Universitat de València, les universitats públiques, necessitem també el suport de la Generalitat, no sols en finançament, que també. Necessitem negociar i arribar a acords ambiciosos que milloren les condicions laborals i les retribucions salarials de les treballadores i els treballadors de la universitat pública, especialment dels col·lectius més precaris. En el treball conjunt per millorar la universitat pública i la societat sempre trobareu al vostre costat a aquesta rectora.

Senyores i senyors, la Universitat és una de les institucions més antigues del món occidental. I ho és perquè en la seua naturalesa constitutiva està la voluntat de donar resposta a les demandes de les persones i les societats.

Així, d'una banda la Universitat és una comunitat de persones que cerquen respostes a les preguntes que la Humanitat es formula des dels orígens dels temps, alhora que tracten de contribuir a solucionar els problemes de cada època.

I d'altra banda, la Universitat és un agent de canvi i progrés social al servei de la societat. Impulsada en el cas de la nostra Universitat de València pels poders públics, que ens han encomanat en nom de la societat valenciana l'ensenyament superior, la investigació avançada i el desenvolupament de la cultura. Tasques que, d'acord amb els nostres Estatuts decidits democràticament, hem de complir sense sotmetiment

a cap mena de poder social, polític, econòmic o religiós. Com a universitat pública sols ens podem deure al servei a la ciutadania, a la cerca de veritat i a l'extensió i difusió dels sabers i els coneixements per fer les persones més lliures.

Amb aquest compromís treballarem des de la lleialtat institucional amb les Administracions Públiques i en col·laboració amb les entitats ciutadanes per tal de fer realitat eixa societat valenciana millor, més avançada i desenvolupada.

Per fer-ho hem de treballar amb diligència, amb rigor en les nostres activitats i amb transparència, eficàcia i eficiència en la gestió dels recursos que la societat posa al nostre abast. També amb una exigència als poders públics per a disposar dels recursos necessaris per a complir les nostres funcions socials.

Aquests principis, junt al diàleg, la negociació i el consens guiaran aquesta nova etapa del govern de la Universitat de València. Hem de fer canvis a la Universitat per tal de continuar essent eixa referència social que hem estat al llarg dels segles.

Transformacions necessàries en un món global on els canvis es produeixen amb rapidesa, intensitat i profunditat. Transformacions per continuar essent una institució pública, valenciana però oberta al món, de qualitat al servei de la ciutadania, eficaç, eficient i transparent.

Una transformació responsable de la Universitat de València és la que hem proposat i ha acceptat la comunitat universitària, que des de la participació en els òrgans de govern, diversos i múltiples, marca

l'esdevenir diari d'una històrica Universitat, pública i valenciana a la qual tots i totes donem el millor de nosaltres, com han fet les generacions que ens han precedit i a les quals vull dedicar un especial agraïment institucional que personifique en els anteriors rectors ací presents

Gràcies per suposat a les i els estudiants sense els quals no seria possible la Universitat, als milers de persones que cada dia treballen per fer realitat aquesta Universitat, per fer que eixa roda del temps a la qual es referia el rector Esteban Morcillo continue rodant i que així formem una part més de la història de la docència, la ciència i el coneixement, construint el present per erigir un futur millor per a tots i totes.

En eixa tasca estic segur que podem comptar amb totes i tots vostès.

Moltes gràcies

VNIVERSITAT D VALÈNCIA